

Foto Greenlight

Energetické průkazy budov - nová povinnost pro vlastníky nemovitostí

Loňská novela zákona č. 406/2006 Sb., o hospodaření energií přinesla mimo jiné jednu novinku – průkaz energetické náročnosti budov. Co to je a jaké z toho plynou povinnosti pro vlastníky budov, včetně obcí?

Na počátku stál dobrý úmysl. Průkazy budov jsou obdobou energetických štítků, tak jak je známe u elektrospotřebičů. Tyto barevné štítky nás objektivně informují, zda kupujeme výrobek úsporný nebo naopak takový, jehož provoz se nám později nemile prodraží. Díky povinným štítkům z trhu prakticky zmizely všechny zastaralé neúsporné pračky, ledničky a další nevyhovující spotřebiče. Zákazníci je jednoduše přestali kupovat a výrobci vyrábět.

Náklady na provoz budov jsou mnohem vyšší než u domácích spotřebičů a pro jejich vlastníky znamenají nemalou zátěž. Z širšího pohledu jsou budovy také jedním z největších znečišťovatelů životního prostředí – na celkové spotřebě energie se podílejí čtyřiceti procenty. Zavedení průkazu energetické náročnosti budovy slibuje komukoliv získat informaci o energetické spotřebě budovy, kterou se chystá koupit nebo si v ní pronajmout místo k bydlení či podnikání. Neúsporné budovy by tak měly postupně ztrácet na ceně a stavebnici včetně developerských společností by se měli zamýšlet nad tím, jak kvalitní budovy z hlediska energií stavějí.

Energetická certifikace budov

je tedy jedním z kroků směřujících ke zvyšování energetické účinnosti, které tvoří důležitou část programů a opatření nutných k dodržení závazků plynoucích pro jednotlivé země z Kjótského protokolu. Způsoby, kterými jsou budovy navrhovány, stavěny a provozovány, výrazně ovlivňují spotřebu energie, a tedy i množství emisí oxidu uhličitého.

Proto byl na evropské úrovni již v roce 2000 schválen akční plán, týkající se účinnosti užití energie, v němž jsou požadována zvláštní opatření ve stavebnictví. Směrnice o energetické náročnosti budov vyžaduje vytvoření jednotného rámce metody výpočtu celkové energetické náročnosti, uplatnění minimálních požadavků na energetickou náročnost nových

staveb a velkých budov, které jsou renovovány, na energetickou certifikaci budov. Vyžadují se rovněž pravidelné inspekce kotlů a klimatizačních systémů v budovách a posuzování otopných zařízení, v nichž jsou kotle starší než 15 let.

Průkaz energetické náročnosti

Podle nové legislativní úpravy, která reaguje na evropskou směrnici, bude ve stanovených případech (při změně vlastnických vztahů k budově ve vlastnictví fyzické nebo právnické osoby) součástí dokumentace ke stavbě i její energetický certifikát – průkaz energetické náročnosti budovy.

Povinnost zpracovat průkazy platí od 1. ledna 2009 pro všechny novostavby (včetně například rodinných domů) a také při větších změnách stávkových budov s podlahovou plochou nad 1000 m². Průkaz bude v těchto případech povinnou součástí stavební dokumentace a také kupních a nájemních smluv u všech těchto budov a jejich částí (průkaz může být zpracován například i pro jeden byt).

Vlastníci veřejně přístupných budov s podlahovou plochou nad 1000 m² budou mít navíc povinnost nový průkaz budovy na viditelném místě v budově vystavit. Konkrétně se jedná o budovy veřejné správy a budovy – ve veřejném i soukromém vlastnictví – využívané pro školství, zdravotnictví, kulturu, obchod, sport, ubytovací a stravovací zařízení a zákaznická střediska v odvětví energetiky, dopravy, telekomunikací a vodního hospodářství, a to bez ohledu na to, kdy byly postaveny a zda byly rekonstruovány. Z povinnosti zpracovat průkazy jsou vyňaty pouze některé budovy, u kterých vytápění nehraje roli, jako jsou kostely, výrobní haly, některé zemědělské budovy či malé chaty.

Nový průkaz energetické náročnosti budovy hodnotí objekt z hlediska všech energií, které do budovy vstupují – zahrnuje tedy nejen energii na

vytápění, ale také energii na chlazení budovy, ohřev teplé vody, větrání a osvětlení. Tím se liší od předchozího tzv. energetického průkazu budovy (podle již zrušené vyhlášky č. 291/2001 Sb.), který posuzoval budovu pouze z hlediska vytápění.

Sedm klasifikačních tříd

Energetický průkaz má dvě části – popisnou a grafickou. Popisná část průkazu obsahuje údaje o tom, k jakému základu byla certifikace vztažena, dále výčet spotřeby energie pro vytápění, chlazení, mechanické větrání, přípravu teplé vody a osvětlení a také údaje o množství energie získané z obnovitelných zdrojů nebo z kogenerace. Je v ní uvedena roční spotřeba energie, vyjádřená v jednotkách primární energie, množství produkovaných emisí oxidu uhličitého a náklady na energii. Součástí popisné části průkazu je také soubor doporučených opatření ke snížení energetické náročnosti. V současné právní úpravě ČR tomu odpovídá zpráva o energetickém auditu. Uvedená opatření jsou formulována jako optimální z hlediska energetického, ekologického a ekonomického.

Zveřejněna bude grafická část průkazu. Tvar a barevné provedení odpovídají štítku používanému u energetických spotřebičů (viz obrázek).

Nový průkaz řadí budovy celkem do sedmi tříd, přičemž pouze objekty spadající do tříd A – C splní současné požadavky na energetickou náročnost. Budovy v třídách D – G jsou považovány za nevyhovující. Dosažení třídy C a lepší vyžaduje zákon u novostaveb a také při změnách budov s podlahovou plochou nad 1000 m². Výjimku lze uplatnit pouze v odůvodněných případech. U ostatních budov, u kterých je povinnost průkaz zpracovat – tedy především u veřejně přístupných budov nad 1000 m², u kterých po 1. lednu 2009 nebyly prováděny změny, které ovlivní energetiku budovy – je zařazení do energetické třídy pouze informativní.

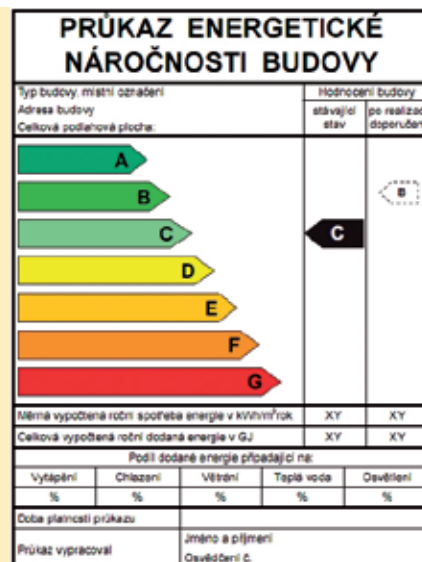
Vedle zákonné povinnosti lze očekávat, že by se průkaz energetické náročnosti budovy mohl stát užitečným nástrojem i pro další účely. Zájem o zpracování průkazu patrně projeví například majitelé úsporných nemovitostí (kolaudovaných před rokem 2009) v případě jejich prodeje. Průkaz dokládající nízkou spotřebu energií se totiž může stát zajímavým argumentem při stanovení kupní ceny domu.

Bolestná praxe

Určité problémy s novými průkazy ovšem nastávají při uplatňování zákona v praxi. Prováděcí vyhláška č. 148/2007 Sb. vznikala za nemalých podrobných bolestí. Odborníci a úředníci se nejprve dlouho nemohli dohodnout na tom, jakým způsobem se bude energetická náročnost v praxi počítat. Po několikaměsíční přípravě přišla na svět za asistence vědeckých kapacit velmi exaktní metodika, která však byla velmi komplikovaná, výpočetně náročná a její výsledky byly pro neobdobníky špatně srozumitelné. Úředníci na poslední chvíli návrh vyhlášky změnili a zavedli hodnocení o něco jednodušší. V platném textu vyhlášky však zůstaly části, které se vztahují k původnímu znění, což jej poněkud komplikuje.

Co vyhláška přinese v praxi? Především velké náklady spojené se zpracováním průkazů. Zpracování průkazu je totiž stále velmi pracné. Výpočty zahrnují výrazně více detailů a podrobností, než tomu je u současných energetických auditů. Pokud budova nesplňuje požadavky, musí zpracovatel průkazu navrhnout a ekonomicky vyhodnotit i úsporná opatření, která by tento stav napravila. U budov s podlahovou plochou nad 1000 m² je nutno navíc posoudit proveditelnost alternativních způsobů vytápění, tedy využití obnovitelných zdrojů energie, kogenerace a dálkového vytápění, případně chlazení. Zpracování průkazu bude u jednodušší budovy stát řádově tisíce až desetitisíce korun, u velkých a složitých budov půjdou náklady dokonce do statisíců.

V praxi lze tedy očekávat, že se objeví (stejně jako tomu bylo u energetických auditů) zpracovatelé, kteří nabídnou „průkazy“ za cenu výrazně nižší, ovšem na úkor kvality průkazu a bez dodržení předepsané metodiky jeho zpracování. V tomto případě ovšem zadavatel zaplatí za dokument, který nebude mít valnou vypovídací hodnotu. Zpracovatel i příjemce průkazu navíc podstupuje poměrně vysoké riziko při odhalení podvodu.

Grafické znázornění průkazu energetické náročnosti budovy (dle vyhlášky č. 148/2007)

Akreditace zpracovatelů

Obtíže se očekávají také s dodržением zákonných termínů. Podle zákona může průkazy zpracovávat pouze osoba, která bude prozkoušena a akreditována Ministerstvem průmyslu a obchodu. Dosud však žádná taková osoba nebyla akreditována – první kolo zkoušek proběhne koncem letošního roku. Během příštího roku by přitom měly být zpracovány průkazy pro desítky tisíc budov (pouze rodinných domů se u nás každoročně postaví kolem 15–20 tisíc). Seznam zpracovatelů průkazů ovšem bude o moc rozsáhlejší (přinejmenším v prvních dvou letech) než seznam energetických auditorů, kterých jsou necelé tři stovky.

Z toho je zřejmé, že požadavky zákona nebudou ve všech případech v daném čase splnitelné. Na to naštěstí zákon pamatuje ustanovením, které připomíná pověstný „cimrmanovský krok stranou“: „Právnícká osoba za správný delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila“. Pokud tedy prokážete, že marně sháníte zpracovatele průkazu s volnou kapacitou, můžete se postihu vyhnout. Problém může samozřejmě nastat při stavebním či kolaudačním řízení, které se bez průkazu může neúměrně prodloužit.

Závěrem

Průkazy budov jako takové jsou rozhodně krokem dobrým směrem. Kvalitně zpracovaný průkaz podá i laikovi dostatečnou informaci o tom, jak úsporná či neúsporná budova či předkládaný projekt je. Průkazy by měly především omezit výstavbu budov šitých horkou jehlou, které se později pro jejich vlastníky stanou pastí na peníze v podobě vysokých provozních nákladů. To platí zejména u veřejných staveb, ale také u developerských bytových domů.

Problematická je vysoká náročnost a pracnost zpracování, která bude znamenat poměrně vysokou pořizovací cenu průkazu. V počátcích zřejmě také bude potíže sehnat volného zpracovatele. Respektive, je třeba počítat až s několikaměsíční dobou zpracování danou omezenou kapacitou autorizovaných osob. Než se tedy průkazy „zabydlí“ v našem každodenním životě, bude to ještě trochu bolet. Zmíněné obtíže si možná vyžádají i další změny vyhlášky či dokonce zákona.

Mgr. František Macholda
energetický konzultant společnosti EkoWATT